

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 77 | 2023 | št. 3-4 (168) | str. 239–491

Vid Žepič, *Ius publicum in iure privato. Javnopravne prvine v rimskem zasebnem pravu* • Dušan Mlacović, *Kartuzija Bistra in Koper v 14. stoletju* • Ādám Novák, *Seals of John and Ladislaus Hunyadi as the Counts of Bistrița (Beszterce) from the Archives of the Republic of Slovenia* • Anja Dular, *Frankfurtski knjižni sejmi in naši kraji* • Robert Devetak, *Razvoj slovenske prisotnosti v goriškem javnem prostoru pred prvo svetovno vojno* • Nade Proeva, *On rulers' titles and the names of Balkan peoples from the Middle Ages to modern times – Bulgari (Bulgarians), Bulgarini/Bulgareis (Bulgarinians/Bulgareians)* • Biljana Vankovska, *Historical Science in Chains: The Impact of the Bilateral Agreement Between Skopje and Sofia on Freedom of Academic Work*

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 77 | 2023 | št. 3-4 (168) | str. 239–491

Izdaja
ZVEZA ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Ljubljana

GLASILO ZVEZE ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Mednarodni uredniški odbor: dr. Kornelija Ajlec (SI), dr. Tina Bahovec (SI),
dr. Bojan Balkovec (SI) (tehnični urednik), dr. Rajko Bratož (SI),
dr. Ernst Bruckmüller (AT), dr. Liliana Ferrari (IT), dr. Ivo Goldstein (HR),
dr. Žarko Lazarević (SI), dr. Dušan Mlacović (SI) (namestnik odgovornega
urednika), dr. Božo Repe (SI), dr. Franc Rozman (SI), Janez Stergar (SI),
dr. Imre Szilágyi (H), dr. Peter Štih (SI) (odgovorni urednik), dr. Marta
Verginella (SI), dr. Peter Vodopivec (SI), dr. Marija Wakounig (AT)

Za vsebino prispevkov so odgovorni avtorji, prav tako morajo poskrbeti za
avtorske pravice za objavljeno slikovno in drugo gradivo, v kolikor je to
potrebno. Ponatis člankov in slik je mogoč samo z dovoljenjem uredništva in
navedbo vira.

Redakcija tega zvezka je bila zaključena 10. oktober 2023.

Oblikovanje in oprema: Vesna Vidmar

Sedež uredništva in uprave: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani,
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija, tel.: (01) 241-1200,
e-pošta: info@zgodovinskicasopis.si; <http://www.zgodovinskicasopis.si>

Letna naročnina: za leto/letnik 2023: za nečlane in zavode 32 €, za društvene člane 24 €,
za društvene člane – upokojence 18 €, za društvene člane – študente 12 €.
Cena tega zvezka v prosti prodaji je 16 € (z vključenim DDV).

Naročnina za tujino znaša za ustanove 45 €, za posameznike 35 €
in za študente 25 €.

Plačuje se na transakcijski račun: SI 56020 1 000 12083935
Zveza Zgodovinskih društev Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
Slovenija
Nova Ljubljanska banka, d.d., Trg Republike 2, 1520 Ljubljana LJBAS12X

Sofinancirajo: Publikacija izhaja s finančno pomočjo Javne agencije za raziskovalno
dejavnost RS

Prelom: ABO grafika d.o.o. – zanjo Igor Kogelnik

Tisk: ABO grafika d.o.o., Ljubljana, december 2023

Naklada: 500 izvodov

Zgodovinski časopis je evidentiran v naslednjih mednarodnih podatkovnih
bazah: Scopus, European Reference Index for the Humanities (ERIH),
Historical Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences,
ABC CLIO, America: History and Life, Bibliography of the History of Art,
Ulrich's Periodicals Directory, Russian Academy of Sciences Bibliographies.

<http://www.zgodovinskicasopis.si>
info@zgodovinskicasopis.si

ISSN 0350-5774	
UDK	949.712(05)
UDC	

BULLETIN OF THE HISTORICAL ASSOCIATION OF SLOVENIA (HAS)

International Editorial Board: Kornelija Ajlec, PhD, (SI), Tina Bahovec, PhD, (SI), Bojan Balkovec, PhD, (SI) (Technical Editor), Rajko Bratož, PhD, (SI), Ernst Bruckmüller, PhD, (AT), Liliana Ferrari, PhD, (IT), Ivo Goldstein, PhD, (HR), Žarko Lazarević, PhD, (SI), Dušan Mlacović, PhD, (SI) (Deputy Editor-in-Charge), Božo Repe, PhD, (SI), Franc Rozman, PhD, (SI), Janez Stergar (SI), Imre Szilágyi, PhD, (H), Peter Štih, PhD, (SI) (Editor-in-Chief), Marta Verginella, PhD, (SI), Peter Vodopivec, PhD, (SI), Marija Wakounig, PhD, (AT)

The authors are responsible for the contents of their articles, they must also secure copyrights for the published photographs and figures when necessary. Reprints of articles, photographs, and graphic material are only allowed with explicit permission of the editorial office and must be cited as sources.

The editing of this issue was completed on October 10, 2023.

Design: Vesna Vidmar

Headquarters and Mailing Address: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenia, phone: +386 1 241-1200, e-mail: info@zgodovinskiasopis.si; <http://www.zgodovinskiasopis.si>

Annual Subscription Fee (for 2023): non-members and institutions 32 €, HAS members 24 €, retired HAS members 18 €, student HAS members 12 €.

Price: 16 € (VAT included).

Subscription Fee: foreign institutions 45 €, individual subscription 35 €, student subscription 25 €
Transaction Account Number: SI 56020 1 000 12083935

Zveza Zgodovinskih društev Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
Nova Ljubljanska banka, d.d., Trg Republike 2,
1520 Ljubljana LJBASI2X

Co-Financed by: Slovenian Research Agency

Printed by: ABO grafika d.o.o., Ljubljana, December 2023

Print Run: 500 copies

Historical Review is included in the following international databases: Scopus, European Reference Index for the Humanities (ERIH), Historical Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences, ABC CLIO, America: History and Life, Bibliography of the History of Art, Ulrich's Periodicals Directory, Russian Academy of Sciences Bibliographies.

<http://www.zgodovinskiasopis.si>
info@zgodovinskiasopis.si

ISSN 0350-5774	
UDK	949.712(05)
UDC	

Razprave – Studies

Vid Žepič , <i>Ius publicum in iure privato</i> . Javnopravne prvine v rimskem zasebnem pravu <i>Ius publicum in iure privato</i> . Public Elements in Roman Private Law	246–296
Dušan Mlacović , Kartuzija Bistra in Koper v 14. stoletju The Bistra Carthusian Monastery and Koper in the 14th Century	298–346
Ádám Novák , Seals of John and Ladislaus Hunyadi as the Counts of Bistrița (Beszterce) from the Archives of the Republic of Slovenia..... Pečata Ivana in Ladislava Hunyadija, grofov Bistriških (romun. Bistrița) v Arhivu Republike Slovenije	348–358
Anja Dular , Frankfurtski knjižni sejmi in naši kraji Frankfurt Book Fair and Slovene Territory	360–378
Robert Devetak , Razvoj slovenske prisotnosti v goriškem javnem prostoru pred prvo svetovno vojno..... The Development of the Slovenian Presence in Gorizia's Public Space before the First World War	380–404
Nade Proeva , On rulers' titles and the names of Balkan peoples from the Middle Ages to modern times – <i>Bulgari</i> (Bulgarians), <i>Bulgarini/Bulgareis</i> (Bulgarinians/Bulgareians) O vladarskih nazivih in imenih balkanskih ljudstev od srednjega veka do današnjega časa	406–433
Biljana Vankovska , Historical Science in Chains: The Impact of the Bilateral Agreement Between Skopje and Sofia on Freedom of Academic Work Zgodovinska znanost v verigah: Vpliv dvostranskega sporazuma med Skopjem in Sofijo na svobodo akademskega dela	434–456

V spomin – In memoriam

Janez Marolt (Milan Lovenjak)	458–459
-------------------------------------	---------

Kongresi in simpoziji – Congresses, Symposia

40. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije (Aljaž Sekne, Barbara Šatej, Oskar Opassi)	462–467
---	---------

Ocene in poročila – Reviews and Reports

Klaas Van Gelder (ur.), More than Mere Spectacle: Coronations and Inaugurations in the Habsburg Monarchy during the Eighteenth and Nineteenth Centuries (Filip Draženović)	470–472
Mateja Čoh Kladnik, Koširjevi in Matjaževa vojska v Sevnici (Petra Gabrovec)	473–475
Aleksander Lorenčič: Od sanj o ‘drugi Švici’ v kapitalizmu brez človeškega obraza. Pot gospodarske osamosvojitve in tranzicija slovenskega gospodarstva (Žiga Smolič)	476–479
Dejan Pacek (ur.), Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Jožef Pogačnik (Aleš Gabrič)	480–483

* * *

Navodila avtorjem prispevkov za Zgodovinski časopis	484–487
Instructions for Authors	
Letno kazalo Zgodovinskega časopisa 77, 2023	488–491
Annual Content of Zgodovinski časopis – Historical Review 77, 2023	

V spomin

Janez Marolt

(6. 8. 1943 – 28. 6. 2023)

28. junija 2023 je umrl teolog, zgodovinar, primerjalni književnik in predavatelj na Univerzi v Ljubljani in na Univerzi v Mariboru izr. prof. dr. Janez Marolt.

Janez Marolt je svojo študijsko pot začel na Teološki fakulteti v Ljubljani, kjer je diplomiral leta 1969 in magistriral leta 1971 na temo o kartuzijanih na Slovenskem do začetka reformacije. Po izstopu iz duhovniške službe (1972) je začel in nato leta 1977 tudi zaključil študij zgodovine in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Pod mentorstvom prof. dr. Frana Zwitterja je napisal diplomsko nalogo o času Jožefa II., pod mentorstvom prof. dr. Janka Kosa pa nalogo o pesniškem opusu Franceta Vodnika. Na ljubljanski Filozofski fakulteti je leta 1990 pod mentorstvom prof. dr. Jožeta Kastelica tudi doktoriral z disertacijo *Zgodovina naših krajev od leta 235 do 284 v luči *Scriptores Historiae Avgustae**. V njej je poleg obsežne študije o naravi tega poznoantičnega dela, ki prinaša biografije rimskih cesarjev, uzurpatorjev, pretendentov in predvidenih naslednikov od leta 117 do leta 284, analize zgodovine raziskav, rokopisne tradicije, izvrednotenja in komentiranja podatkov pomembnih za naš prostor – ob vključitvi izsledkov arheoloških, epigrafskih in numizmatičnih raziskav – pripravil tudi prevode življenjepisov vladarskih oseb od leta 235 do leta 284.

Leta 1987 je postal asistent na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, leta 1991 docent in leta 2007 (takrat že na Filozofski fakulteti) izr. prof. za starejšo zgodovino, stari vzhod ter grško in rimsko zgodovino. Zgodovino starega vzhoda je predaval tudi na Oddelku za zgodovino in Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. V okviru predmeta Stare kulture je predaval o zgodovini Egipta, Izraela, Mezopotamije, Indije, Perzije, o visokih kulturah južne Amerike in Male Azije. Tako na ljubljanski kot na mariborski Medicinski fakulteti je predaval tudi o medicinski latinski terminologiji. Bil je mentor številnih zaključnih del študentov na obeh omenjenih univerzah. Teme so bile zelo različne, tako s področij grške in rimske zgodovine, kot kultur starega vzhoda, Kitajske, ameriških

staroselskih ljudstev, antičnih verstev in podobno. Med študenti in strokovnimi kolegi je bil znan tudi po številnih ekskurzijah, ki jih je organiziral, med drugim na Sicilijo, v Grčijo, Turčijo, Izrael in Egipt. Vse te dogodke je ponavadi popestril s priložnostnimi predavanji in diskusijami. Upokojil se je februarja 2012, a je ohranil še del pedagoških obveznosti.

Teme Maroltovih strokovnih in znanstvenih razprav in knjig so zelo različne. Pisal je med drugim o zgodovini krščanstva, Svetem pismu, klinopisnih besedilih pravne vsebine, Judih na slovenskem, antični medicini, Zakoniku dvanajstih plošč, antični arhitekturi, slovenskih gradovih (Brdo, Strmol, Snežnik), Gorenjski in drugih temah. S predavanji se je udeleževal različnih strokovnih in znanstvenih zborovanj, leta 1994 je sodeloval tudi na odmevnem mednarodnem simpoziju ob 1600- obletnici bitke pri Frigidu (394) v Vipavski dolini, ki je potekal na dvorcu Zemono.

Janez Marolt je bil vedno aktiven tudi v kulturnem življenju, še posebej v svojem domačem kraju Nožice. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je pridružil Kulturnemu društvu Jože Gostič Homec in leta 2023 prejel priznanje za njegovega častnega člana. Aktivno je sodeloval tudi pri krajevnem glasilu Vaščan, za katero je napisal vrsto člankov, bil je tudi glavni urednik velike monografske publikacije z naslovom Pod Homškim hribom, ki je izšla leta 2021. Knjiga pri- naša vrsto člankov in dokumentarnega gradiva o zgodovini in znamenitostih vasi Šmarca, Nožice, Homec in Preserje, več prispevkov je napisal tudi sam, med njimi tudi o arheoloških najdbah v porečju Kamniške Bistrice in o življenju nekaterih osebnosti iz domačega kraja.

Dejaven je bil tudi kot član Zgodovinskega društva. Med letoma 1988 in 1992 je bil tajnik Zveze zgodovinskih društev Slovenije, o čemer priča več njegovih pri- spevkov v Zgodovinskem časopisu. V dveh mandatih (1992–1996 in 1996–2000) je bil član upravnega odbora Prešernovega sklada.

Janez Marolt je bil vedno tudi prijazen in zanimiv sogovornik, znal je pri- dobiti naklonjenost občinstva in zanimanje študentov za področja, o katerih je predaval. Bil je tudi velik ljubitelj gora. Pokopan je ob cerkvi na njemu domačem in ljubem Homškem hribu, na katerega se je pogosto povzpel. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Milan Lovenjak

ISSN 0350-5774

9 770350 577002

ZČ | Ljubljana | 77 | 2023 | št. 3-4 (168) | str. 239–491